

Noah Hawley

De som faller

*Oversatt fra engelsk av
Inge Ulrik Gundersen*

GYLDENDAL

ET PRIVATFLY STÅR på rullebanen på Martha's Vineyard, med den forreste trappa felt ned. Det er et niseters OSPRY 700SL, bygd i Wichita, Kansas i 2001. Det er vanskelig å si med sikkerhet hvem som egentlig eier flyet. Eierskapet er registrert på et nederlandsk holdingselskap med postadresse på Caymanøyene, men skroget bærer logoen til GULLWING AIR. Piloten, James Melody, er britisk. Charlie Busch, førsteoffiseren, er fra Odessa i Texas. Flyvertinnen, Emma Lightner, ble født i Mannheim i Tyskland – datter av en amerikansk løytnant fra flyvåpenet og hans tenåringskone, som moren til Emma var den gang. De flyttet til San Diego da Emma var ni.

Vi har alle våre veier. Valgene vi har tatt. Hvordan to mennesker ender på samme sted til et gitt tidspunkt, er en gåte. Man går inn i en heis sammen med et titall fremmede. Man kjører buss, står i toalettøk. Det skjer hver dag. Å prøve å forutsi hvilke steder vi vil dra til og hvilke mennesker vi kommer til å møte, vil være meningsløst.

Et mildt halogenlys siver ut gjennom den åpne forreste døra. Det er ikke som det skarpe lyset man ser i rutefly. Om to uker, i et intervju i *New York Times*, vil Scott Burroughs si at det som overrasket ham mest ved hans første tur i en privatjet, ikke var den gode beinplassen eller den velfylte baren, men hvor personlig interiøret føltes, som om en flyreise, når man nådde et visst inntektsnivå, bare var en ny måte å være hjemme på.

Det er en mild kveld på Martha's Vineyard, tretti varme-grader med lett bris fra sørvest. Avreisetiden er satt til klokka

tjueto. De siste tre timene har tykk sjørøyk bygd seg opp over sundet, og strimer av tett, hvit dis kryper sakte over den flombelyste asfalten.

Familien Bateman er de første som kommer, i Range Roveren de har på øya. Faren David, moren Maggie og de to ungene deres, Rachel og JJ. Det er i slutten av august, og Maggie og ungene har vært på Martha's Vineyard en måned, mens David har kommet med fly fra New York i helgene. Han har vanskelig for å komme bort fra jobben mer enn det, selv om han skulle ønske han kunne. David er i underholdningsbransjen, som folk i hans stilling kaller TV-nyhetene nå for tiden. Et romersk sirkus av informasjon og meninger.

Han er en høy mann med en dominerende telefonstemme. Folk som ikke kjenner ham, blir overveldet over størrelsen på hendene hans når de møter ham. Sønnen hans, JJ, har sovnet i bilen, og idet de andre begynner å gå mot flyet, bøyer David seg inn i baksetet, løfter JJ forsiktig ut av bilen og bærer ham på én arm. Gutten slår instinktivt armene rundt halsen på faren, slapp i ansiktet av søvnen. Varmen fra pusten hans får David til å grøsse på ryggen. Han kan kjenne knoklene i sønnens hofter i håndflaten, og beina som dingler mot siden hans. JJ er fire år og gammel nok til å forstå at folk dør, men han er fortsatt for ung til å skjønne at han en dag vil være en av dem. David og Maggie kaller ham evighetsmaskinen sin, for det går i ett hele dagen. Da JJ var tre, kommuniserte han hovedsakelig ved å brøle som en dinosaur. Nå er han kongen av avbrytelser og spør om hvert eneste ord de sier med tilsynelatende endeløs tålmodighet, til han får et svar eller blir bedt om å være stille.

David sparker igjen bildøra med foten, vekten av sønnen drar ham litt ut av balanse. Han holder telefonen sin mot øret med den andre hånden.

«Si til ham at hvis han sier så mye som et ord om dette,» sier han dempet for ikke å vekke gutten, «kommer vi til å saksøke ham i så bibelske proporsjoner at han vil tro det regner advokater i stedet for frosker.»

David er femtiseks og polstret av et hardt lag med fett,

som en skuddsikker vest. Han har en kraftig hake og fyldig hår. På 1990-tallet skapte David seg et navn ved å drive politiske kampanjer – for guvernører, senatorer og en president som satt i to perioder – men i 2000 trakk han seg tilbake for å drive et lobbyistfirma på K Street. To år etter ble han kontaktet av en aldrende milliardær som hadde en idé om å starte en tjuefiretimers nyhetskanal. Tretten år og tretten milliarder dollar i inntekter senere, har David kontor med skuddsikre vinduer i øverste etasje, og tilgang til firmaets jetfly.

Han får ikke sett ungene nok. David og Maggie er enige om det, men krangler likevel om det med jevne mellomrom. I den forstand at hun tar opp temaet og han går i forsvar, selv om han innerst inne føler det samme. Men er det ikke sånn ekteskapet er, to mennesker som kjemper om eiendomsretten til de samme femten centimeterne?

Nå, ute på rullebanen, kommer det et vindkast. David, som fortsatt snakker i telefonen, kikker bort på Maggie og smiler et smil som sier: *Jeg er glad for at jeg er her sammen med deg.* Det sier: *Jeg elsker deg.* Men det sier også: *Jeg vet at jeg er midt i enda en jobbsamtale, og du må ikke kritisere meg for det.* Det sier: *Det viktigste er at jeg er her, og at vi er sammen alle sammen.*

Det er et unnskyldende smil, men det er også litt stål i det.

Maggie smiler tilbake, men smilet hennes er mer påtatt, tristere. Sannheten er at hun ikke lenger har noen styring over om hun tilgir ham eller ikke.

De har vært gift i mindre enn ti år. Maggie er trettiseks og var tidligere barnehagelærer, av den pene typen guttene fantaserer om før de i det hele tatt skjønner hva det betyr – en puppefiksering man finner hos både småbarn og tenåringer. Miss Maggie, som de kalte henne, var blid og kjærlig. Hun kom tidlig på jobb hver morgen klokka halv sju for å forberede seg. Hun jobbet overtid for å skrive progresjonsrapporter og utarbeide undervisningsplanen sin. Miss Maggie var en tjueseks år gammel jente fra Piedmont, California, som elsket å undervise. Rett og slett elsket det. Hun var den

første voksne disse treåringene hadde møtt som tok dem på alvor, som hørte på hva de hadde å si og fikk dem til å føle seg store.

Skjebnen, hvis man kan kalle det det, førte Maggie og David sammen i en ballsal på Waldorf Astoria en torsdagskveld tidlig på våren i 2005. Ballet var et formelt veldedighetsarrangement for et utdanningsfond. Maggie var der med en venn. David satt i styret. Hun var den beskjedne skjønnheten i blomstret kjole, med en rest av blå fingermaling i høyre knehase. Han var tungvektssjarmøren i enkeltspent dress. Hun var ikke den yngste kvinnen på ballet, heller ikke den peneste, men hun var den eneste som hadde kritt i håndvesken, den eneste som kunne lage en vulkan av pappmasjé og hadde en stripe *Katten med hatten*-flosshatt som hun brukte på jobben hvert år på fødselsdagen til dr. Seuss. Hun hadde med andre ord alt David ønsket hos en kone. Han rev seg løs og gjorde et framstøt, smilte med hvite tannkroner.

I ettertid er det lett å se at hun var sjanseløs.

Ti år senere har de to barn og et townhouse på Gracie Square. Rachel er ni år og går på Brearley med hundre andre jenter. Maggie har nå sluttet å undervise og er hjemme med JJ, noe som gjør henne spesiell blant kvinner i hennes posisjon – de sorgløse husmødrene til arbeidsnarkomane millionærer. Når hun følger sønnen sin til parken om morgenen, er Maggie den eneste hjemmевærende moren på lekeplassen. Alle de andre barna kommer dit i europeiske barnevogner trillet av åndsfraværende barnepiker som snakker i mobilen.

Nå, på rullebanen, kjenner Maggie et kaldt grøss og drar sommercardinanen tettere rundt seg. Strimene av dis har blitt til snirkende bølger som glir sakte som is over asfalten.

«Er du sikker på at det er trygt å fly i dette været?» spør hun mannen sin, som står med ryggen til. Han har kommet opp til toppen av flytrappa, der flyvertinne Emma Lightner, kledd i pyntelig blå drakt, tar imot ham med et smil.

«Det går bra, mamma,» sier Rachel på ni år der hun går bak moren. «Man trenger jo ikke se for å styre et fly.»

«Nei, jeg vet det.»

«De har instrumenter.»

Maggie smiler støttende til datteren. Rachel har på seg den grønne sekken sin – med *Hunger Games*, Barbie-dukker og en iPad i – og den dunker rytmisk mot korsryggen hennes mens hun går. Hun er en stor jente. Selv om hun bare er ni år, kan man allerede se tegn til kvinnen hun en gang vil bli. En lærer som venter tålmodig til man innser sine egne feil. Med andre ord den smarteste i rommet, men ikke skrytende, aldri skrytende, med et godt hjerte og en musikalsk latter. Spørsmålet er om dette er egenskaper hun er født med, eller egenskaper hun har utviklet som et resultat av det som skjedde? Forbrytelsen som rammet henne i barndommen? Et eller annet sted på nettet ligger hele historien dokumentert med ord og bilder – arkiverte nyhetsbilder på YouTube, hundrevis av arbeidstimer med journalistikk lagret i den enorme felles hukommelsen som består av ett og null. En journalist i *The New Yorker* ville skrive en bok om det året før, men David stoppet foretaket i det stille. Rachel er tross alt bare et barn. Noen ganger når Maggie tenker på hva som kunne ha gått galt, er hun redd hjertet hennes vil briste.

Hun ser instinktivt bort på Range Roveren, der Gil har radioforbindelse med fortroppen. Gil er skyggen deres, en stor israeler som aldri tar av seg jakka. Han er det folk i deres inntektssegment kaller *sikkerhetsansvarlig for familien*. Han er én åttisju og veier åttiseks kilo. Det er en grunn til at han aldri tar av seg jakka, en grunn som ikke blir diskutert i høflige kretser. Dette er Gils fjerde år hos familien Bateman. Før Gil hadde de Misha, og før Misha hadde de et team av dresskledde karer uten humor, slike med automatvåpen i bagasjerommet på bilene sine. Da Maggie var lærer, ville hun ha fnyst av slikt påtrengende militært nærvær i familielivet. Hun ville sagt at det var narsissistisk å tro at penger gjorde en til voldsmål. Men det var før hendelsene i juli 2008, før datteren ble kidnappet og de gjennomlevde tre pinefulle dager før de fikk henne tilbake.

På flytrappa stopper Rachel opp, snur seg og vinker ironisk kongelig til den tomme rullebanen. Hun har en blå fleece-

jakke utenpå kjolen og håret i hestehale. Alle tegn på at Rachel har tatt skade av de tre dagene– frykt for små rom, nervøsitet i nærvær av fremmede menn – er for det meste skjult. Men nå har Rachel alltid vært et lykkelig barn, en boblende skøyer med et lurt smil, og Maggie er takknemlig for at jenta ikke har mistet det, selv om hun ikke forstår hvordan det kan være mulig.

«God kveld, Mrs. Bateman,» sier Emma idet Maggie kommer til toppen av flytrappa.

«Hei, takk,» sier Maggie instinktivt. Hun føler den vanlige trangten til å unnskyldte rikdommen deres, ikke nødvendigvis for ektemannens del, men for sin egen, det usannsynlige ved den. Det er ikke så lenge siden hun var barnehagelærer og bodde i en leilighet i sjette etasje uten heis sammen med to slemme jenter, som Askepott.

«Har Scott kommet?» spør hun.

«Nei, ma'am. Dere er de første. Jeg har trukket opp en flaske pinot gris. Vil du ha et glass?»

«Ikke akkurat nå, takk.»

Interiøret i privatjeten er preget av dempet luksus, med buede vegger kledd med panel av ask. Setene er i grått skinn og plassert i grupper på to og to, som en hentydning til at man vil nyte turen mer hvis man har selskap. Kabinen er stille på en eksklusiv måte, som i biblioteket til en president. Selv om hun har fløyet på denne måten mange ganger, klarer Maggie fortsatt ikke å komme over denne eksklusiviteten. Et helt fly bare til dem.

David legger sønnen deres i setet og brer et pledd over ham. Han er allerede i gang med en ny telefonsamtale, og denne er tydeligvis alvorlig. Maggie ser det på den sammenbitte kjeven til David. Gutten rører på seg i setet der han ligger, men våkner ikke.

Rachel går innom cockpiten for å snakke med pilotene. Det gjør hun samme hvor hun kommer, oppsøker de lokale autoritetene og griller dem for informasjon. Maggie får øye på Gil i døra til cockpiten, der han holder øye med niåringen. I tillegg til håndvåpenet sitt har han en Taser og plast-

håndjern. Han er den stilleste mannen Maggie noensinne har møtt.

David klemmer kona på skulderen der han står med telefonen mot øret.

«Gleder du deg til å reise hjem?» spør han mens han dekker mikrofonen med den andre hånden.

«Blandede følelser,» sier hun. «Det er så deilig her ute.»

«Du kan bli. Vi har jo den greia neste helg, men bortsett fra det, hvorfor ikke?»

«Nei,» sier hun. «Barna skal på skolen, og jeg har dette møtet med museumsstyret på torsdag.»

Hun smiler til ham.

«Jeg har ikke sovet så godt,» sier hun. «Jeg er bare trøtt.»

David flytter blikket til noe bak ryggen til Maggie. Han rynker pannen.

Maggie snur seg. Ben og Sarah Kipling står på toppen av flytrappa. De er et velstående par, mer Davids venner enn hennes. Likevel hyler Sarah til da hun får øye på Maggie.

«Darling,» sier hun og slår ut med armene.

Sarah gir Maggie en klem. Flyvertinnen står litt forlegen bak dem med et brett med drinker.

«Jeg elsker den kjolen din,» sier Sarah.

Ben aler seg forbi kona og håndhilser ivrig på David. Han er partner i et av de fire store Wall Street-firmaene, en blå-øyd hai i skreddersydd button-down-skjorte og hvit shorts med belte.

«Så du den jævla kampen?» sier han. «Hvordan klarte han å unngå å fakke ballen?»

«Ikke gi meg vann på mølla,» sier David.

«Jeg mener, selv jeg kunne ha fakkert den ballen, og jeg har smørfingre.»

De to mennene står rett overfor hverandre i påtatt positur, to store bukker som låser hornene i hverandre bare for gleden ved kampen.

«Han mistet den av syne i flomlyset,» sier David, og så kjenner han at mobilen vibrerer. Han ser på den, rynker pannen og skriver et svar. Ben ser seg kjapt over skulderen og

blir mildere i ansiktet. De to kvinnene prater sammen. Han lener seg nærmere David.

«Vi må prate sammen, kamerat.»

David vifter ham unna, fortsetter å skrive.

«Ikke nå.»

«Jeg har prøvd å ringe deg,» sier Kipling. Han begynner å si noe mer, men så kommer Emma med drinkene.

«Glenlivet on the rocks, hvis jeg ikke tar feil,» sier hun og rekker Ben et glass.

«Du er en engel,» sier Ben, og skyller ned halvparten av whiskyen i én slurk.

«Bare vann til meg,» sier David idet hun løfter et glass med vodka fra brettet.

«Selvfølgelig,» sier hun smilende. «Jeg kommer straks tilbake.»

Noen få meter unna har Sarah Kipling allerede gått tom for småprat. Hun klemmer armen til Maggie.

«Hvordan går det med deg?» sier hun innstendig, for andre gang.

«Det går bra,» sier Maggie. «Jeg bare – du vet, reisedager. Det skal bli deilig å komme hjem.»

«Jeg vet. Jeg mener, jeg elsker stranda, men ærlig talt, jeg kjeder meg sånn. Hvor mange solnedganger kan man se før man får lyst til å, ja, ta en tur til Barneys?»

Maggie kikker nervøst på den åpne flydøra. Sarah ser blikket hennes.

«Venter du på noen?»

«Nei, eller, jeg tror vi blir en til, men ...»

Datteren hennes redder henne fra å si mer.

«Mamma,» sier Rachel fra setet sitt. «Ikke glem at Tamara har bursdagsfest i morgen. Vi må kjøpe gave.»

«Ok,» sier Maggie tankespredt. «Vi kan gå til Dragonfly i morgen tidlig.»

Maggie kikker forbi datteren og ser at David og Ben står tett sammen og prater. David ser ikke blid ut. Hun kan spørre ham om det siden, men mannen hennes har vært så avvisende i det siste, og hun vil ikke ha noen krangel.

Flyvertinnen går forbi henne og gir David vannglasset.

«Lime?» spør hun.

David rister på hodet. Ben gnir seg nervøst på den bare issen. Han ser mot cockpiten.

«Venter vi på noen?» sier han. «La oss komme oss av gårde.»

«En til,» sier Emma og ser på listen sin. «Scott Burroughs?»

Ben ser på David. «Hvem er det?»

David trekker på skuldrene. «En venn av Maggie,» sier han.

«Han er ikke en venn,» sier Maggie, som overhører dem. «Jeg mener, ungene kjenner ham. Vi traff ham på torget i morges. Han sa han måtte til New York, så da inviterte jeg ham til å bli med oss. Jeg tror han er kunstmaler.»

Hun ser på mannen sin.

«Jeg har vist deg noen av bildene hans.»

David ser på klokka.

«Sa du at vi skulle dra klokka ti?» sier han.

Hun nikker.

«Vel,» sier han og setter seg. «Fem minutter til, etter det må han ta fergen som alle andre.»

Gjennom et av de runde vinduene ser Maggie at kapteinen står på rullebanen og inspiserer vingen. Han stirrer opp på den glatte aluminiumen, og så går han sakte mot flyet.

Bak henne vrir JJ seg i søvne, slapp i munnen. Maggie retter på pleddet hans og kysser ham på pannen. Hun syns han alltid ser så bekymret ut når han sover.

Over seteryggen ser hun at kapteinen kommer inn i flyet igjen. Han kommer bort og håndhilser, en mann på høyde med en quarterback og bygd som en soldat.

«Mine herrer,» sier han, «mine damer. Velkommen. Dette blir en kort flytur. Litt lett vind, men ellers vil det være ganske rolig.»

«Jeg så deg utenfor flyet,» sier Maggie.

«Rutineinspeksjon,» sier han. «Jeg gjør det før hver eneste tur. Flyet ser bra ut.»

«Hva med tåken?» spør Maggie.

Datteren hennes himler med øynene.

«Tåke betyr ingenting med et så avansert fly som dette,» sier piloten. «Noen få hundre fot over havet er vi klar av den.»

«Da spiser jeg litt av denne osten her,» sier Ben. «Skal vi sette på noe musikk, kanskje? Eller TV? Boston møter White Sox i dag.»

Emma går for å finne kampen på underholdningsanlegget, og de bruker litt tid på å plassere bagasjen og sette seg. I cockpiten går pilotene gjennom instrumentsjekken.

Mobilen til David vibrerer igjen. Han ser på den og rynker pannen.

«Ok,» sier David, som begynner å bli utålmodig. «Jeg tror ikke vi har tid til å vente på denne maleren lenger.»

Han nikker til Emma, som går for å lukke hoveddøra. Som ved tankeoverføring, starter pilotene i cockpiten motorene. Den forreste døra er nesten lukket da de hører en mannsstemme som roper: «*Vent!*»

Flyet rugger på seg idet den siste passasjeren går opp trappa. Maggie rødmer, kan ikke noe for det, og føler et stikk av spenning i magen. Og der er han, Scott Burroughs, i midten av førtiårene, rødmusset og andpusten. Håret hans er langt og begynner å bli grått, men ansiktet hans er glatt. Det er gamle malingflekker på tøyskoene hans, hvitt og sommerblått. Han har en skitten, grønn bag over den ene skulderen. Det er fortsatt noe ungdommelig over holdningen hans, men rynkene rundt øynene er inngrodde og dype.

«Beklager,» sier han. «Jeg ventet på taxi i en evighet. Til slutt måtte jeg ta bussen.»

«Vel, du rakk det,» sier David og nikker til annenpiloten som tegn på at han skal lukke døra. «Det er det viktigste.»

«Skal jeg ta bagen din, sir?» sier Emma.

«Hva?» sier Scott og skvetter fordi han ikke hørte at hun kom. «Nei. Jeg tar den selv.»

Hun peker på et ledig sete. Mens han går mot det, ser han ordentlig på interiøret i flyet for første gang.

«Det var som faen,» sier han.

«Ben Kipling,» sier Ben og reiser seg for å håndhilse på Scott.

«Å, ja,» sier Scott. «Scott Burroughs.»

Han får øye på Maggie.

«Hei,» sier han og smiler stort og varmt til henne. «Takk for dette, igjen.»

Maggie rødmer og smiler tilbake.

«Det var så lite,» sier hun. «Vi hadde plass.»

Scott setter seg i setet ved siden av Sarah. Før han rekker å få på seg setebeltet, gir Emma ham et glass vin.

«Å,» sier han. «Nei, takk. Jeg drikker ikke – litt vann kanskje?»

Emma smiler og trekker seg tilbake.

Scott ser bort på Sarah.

«Dette kan man venne seg til, eller hva?»

«Så sant som det er sagt,» sier Kipling.

Motorene ruser, og Maggie kjenner at flyet begynner å bevege seg. Stemmen til kaptein Melody lyder i høyttalerne.

«Mine damer og herrer, vennligst gjør dere klare til avgang,» sier han.

Maggie ser bort på de to barna sine. Rachel sitter med det ene beinet under seg, og JJ sover sammenkrøpet, med ansiktet avslappet i barnlig uvitenhet.

Maggie kjenner en bølge av morskjærlighet, svulmende og intens, som hun gjør tusen ganger om dagen. Disse barna er livet hennes. Identiteten hennes. Hun strekker seg over for å rette på pleddet til sønnen sin igjen, og mens hun gjør det, er de vektløse et øyeblikk idet hjulene på flyet letter fra bakken. Denne håpefulle handlingen, denne rutinemessige opphevelsen av de fysiske lovene som holder folk på bakken, både inspirerer og skremmer henne. Å fly. De flyr. Og idet de stiger opp gjennom den hvite tåken, mens de snakker og ler og hører på 1950-tallets croonere og bruset fra baseball-kampen, vet ingen av dem at flyet deres vil styrte i havet om atten minutter.